

VRŠOVICKÝ

12/2010

VYZBROJENÍ HLASATEL

VÍROU,
LÁSKOU
A NADĚJÍ

Sborový časopis Náboženské obce Církve
československé husitské v Praze Vršovicích

Bratři a sestry!

v měsíci prosinci si v tomto roce připomínáme osmdesát let, které uplynuly od otevření našeho vršovického Husova sboru. Osmdesát let je pozhnaný věk jednoho lidského života. Životnost kostelů se však počítá jinak než u lidí a podle té je ten náš stále ještě mladíčkem. Protože letos v září to bylo osm let, co jsem nastoupil jako farář do Vršovic, napadá mě, že spolu s tímto sborem jsem doposud prožil jednu desetinu jeho existence. Existují církve, ve kterých jsou duchovní správci ustanovováni na určité časově omezené období. Zpravidla to bývá sedm let, po kterých má takto ustanovený služebník za povinnost odejít na jiný sbor - do jiné farnosti. Podle této aritmetiky bych už tedy rok ve Vršovických přesluhoval. Když se občas ohlížím za tou mouj jednou desetinou s vršovickým sborem, nepřipadá mi že „přetahují“ - spíš naopak! Jednak, že těch osm let uběhlo až neuvěřitelně rychle, a že práce, kterou člověk zůstává svému sboru dlužný, neubývá, ale naopak hromadí se jí přede mnou stále víc. Možná je to ale jenom můj pohled a z Božího nadhledu se to celé jeví docela jinak. A tak co přát svému sboru do další dekády, bude-li mu jenom z Boží milosti přidána? Na prvním místě určitě víc víry nás, kteří se na sborovém životě podílíme, víc víry těm, kteří se ke sboru hlásí, ale z nejrůznějších důvodů zůstávají stát vpozvdálí a konečně i víru těm, kteří se kdysi k tomuto sboru přihlásili (nebo byli přihlášení jinými) a navzdory tomu víru posléze ztratili anebo ji nikdy nenalezli.

Během uplynulých osmi let jsem měl mnohokrát příležitost seznamovat se s historií vršovického husitského kostela a narazil jsem přitom na celou řadu pozoruhodných okolností. Jedna z nich je například, že náš kostel postavila firma, která byla za první

republiky jedničkou v technologii betonáže a díky tomu v roce 1938 získala zakázku na vybudování pevnostních bunkrů v pohraničí Československa. Většina z nich stojí dodnes a odborníci na vojenské stavby potvrzují, že kdyby tenkrát plnily účel, kvůli kterému vznikaly, představovaly by pro nepřítele vážný problém. Možná i proto za války sloužil prostor pod divadlem v našem kostele jako protiletický kryt. Stavba našeho sboru je důkladně zasazena do nosného podloží, ze kterého až po mnoha metrech vystupuje nad zem. A když si prý projektant nevěděl rady s koncepcí věže, poradil mu jiný - věhlasnější a zkušenější, ať pojme věž jako lodní lucernu - maják na moři a udělá v ní prosvětlenou zvonici. A projektant dal na radu kolegy, jenomže v další dekáde přišel kostel o zvony ve zvonici a posléze i o světlo, které ji mělo prosvětlovat. A když to všechno dnes po osmi letech důvěrného života se svým sborem vím, uznejte sami, že mi to nedá na ty věci nemyslet. Někdo ale namítne: je důležitější, aby naše srdce bilo pro Krista a Kristovo světlo vycházelo z nás a ne jenom zvuk kovu z věže a světlo z reflektorů. To jistě, ale ono souvisí jedno s druhým a symbol odráží navenek to, co v člověku rezonuje uvnitř. A proto krom řečené víry bych si moc přál, aby devadesátku náš sbor oslavil zvukem zvonů (nejenom tím jedním, který nám na věži zbyl a který je, bohužel, umíráčkem), a také světlem, které tiše prozáří prosincovou noc.

David Frydl

Smyslem ekumenického lektionáře je cesta k jednotě ve zvěstování Kristovy církve. Ve stejný čas se v Římskokatolické církvi a v dalších křesťanských církvích předčítají shodné biblické texty, které zaznívají k věřícím jako Boží slovo napříč konfesemi.

Tomáš Butta, biskup-patriarcha

II. neděle adventní - 5. prosince 2010

Ze Siónu, místa dokonale krásy, zaskvěl se Bůh: Shromážděte mi mé věrné, ty, kdo při oběti přijali mou smlouvu! (Žalm 50,2.5)

První čtení z Písma: Izajáš 11,1–10

Druhé čtení z Písma: Římanům 15,4–13

Evangelium: Matouš 3,1–12

III. neděle adventní - 12. prosince 2010

Radujte se v Pánu vždycky, znovu říkám, radujte se! Pán je blízko. (Filipským 4,4.5b)

První čtení z Písma: Izajáš 35,1–10

Druhé čtení z Písma: Jakubův 5,7–10

Evangelium: Matouš 11,2–11

IV. neděle adventní - 19. prosince 2010

Nebesa, vydejte krůpěje shůry, ať kane z oblaků spravedlnost; nechť se otevře země a urodí se spása. (Izajáš 45,8)

První čtení z Písma: Izajáš 7,10–16

Druhé čtení z Písma: Římanům 1,1–7

Evangelium: Matouš 1,18–25

Vigilie Hodu Božího vánočního - 24. prosince večer nebo v noci

Hospodin mi řekl: Ty jsi můj Syn, já jsem tě dnes zplodil. (Žalm 2,7)

První čtení z Písma: Izajáš 9,1–6 (2–7)

Druhé čtení z Písma: Titovi 2,11–14

Evangelium: Lukáš 2,1–20

Hod Boží vánoční - 25. prosince 2010

Narodí se nám dítě, bude nám dán Syn, na jehož rameni spočine vláda a bude mu dáno jméno: Divuplný rádce a Vládce pokoje. (Izajáš 9,6)

První čtení z Písma: Izajáš 52,7–10

Druhé čtení z Písma: Židům 1,1–12

Evangelium: Jan 1,1–14

Prvomučedníka Štěpána - 26. prosince 2010

Vládci zasednou a umluví se na mě. Pronásledují mě neprávem, pomoz! Tvůj služebník bude přemýšlet o tvých nařízeních. (Žalm 119,23.86)

První čtení z Písma: 2. Paralipomenon 4,20–22

Druhé čtení z Písma: Skutky 7,2a.51–60

Evangelium: Matouš 10,17–22

I. neděle po vánocích - 26. prosince 2010

Pastýři tam spěchali a našli Marii a Josefa i to děťátko položené do jeslí. (Lukáš 2,16)

První čtení z Písma: Izajáš 63,7–9

Druhé čtení z Písma: Židům 2,10–18

Evangelium: Matouš 2,13–23

Umučených betlémských dětí - 28. prosince 2010

Ústy nemluvnat a kojenců jsi, Bože, vybudoval mocný val proti svým protivníkům. (Žalm 8,3)

První čtení z Písma: Jeremjáš 31,15–17

Druhé čtení z Písma: 1. Korintským 1,26–29

Evangelium: Matouš 2,13–18

Děkuvzdání za Boží ochranu a vedení - 31. prosince 2010

Hospodin kraluje! Oděl se důstojností. Oděl se Hospodin, opásal se mocí. (Žalm 93,1)

První čtení z Písma: Kazatel 12,1–8

Druhé čtení z Písma: 1. Janův 2,12–17

Evangelium: Lukáš 2,33–40

Ž 2,7.1
Tt 2,11-15
ev. Lk 2, 1-14

UKRADENÉ VÁNOCE

Co mi přibývá roků, podléhám stále intenzivnějšímu pocitu, že mi jsou vánoce ukradené. Až doposud jsem to úzkostlivě tajil, před dětmi o tom prozatím nepadlo z mé strany ani slovo, neuzavírám se kvůli tomu sám do sebe s tím, že bych druhým zakazoval vánoce slavit. I já jsem si dnes pochutnal na rybě a bramborovém salátu, políbil se s druhými pod jmelím před rozsvíceným stromečkem, rozdal i přijal dárky. Pravda, nesl jsem už včera vánoční stromek k popelnici, ale nechal jsem se nakonec ženou přemluvit, abych ho dětem do obývacího pokoje přeci jenom postavil. Vánoce tedy slavím jako většina ostatních a přesto mi jsou ukradené. Nesvěřil jsem se s tím ani lidem ve farnosti, nesdílel to jako tajemství svému zpovědníkovi. Ba co víc, ani můj biskup to ještě neví. Až v tuto chvíli dozrál čas k velikému přiznání. Nemá cenu to dál tajit a tak to sděluji před co největším počtem lidí v kostele, protože taková účast jako dnes tu bude zas až napřesrok, anebo možná v listopadu na Dušičky. Ten pocit, o kterém hovořím, byl tak neodbytný, až jsem se začal sám sebe ptát, netrpím-li obsedantní představou ne nepodobnou té, která nutí věřícího člověka ve chvílích mimořádné vážnosti, například během bohoslužebných obřadů, pronášet nahlas ty nejhorší vulgarismy. Mám za to, že můj stav je skutečně vážný: nezastávám totiž pozici, ve které bych si myslel, že vánoce mi můžou být ukradené; je to se mnou mnohem horší: dnes už jsem, bohužel, nezvratně přesvědčen o tom, že vánoce mi ukradeny byly kdysi dávno. K té

loupeži století nedošlo ze dne na den nebo z hodiny na hodinu. K odcizení docházelo postupně, nepozorovaně, podobně jako když se na sklonku století z privatizačních fondů po menších částkách odčerpávaly finance až do okamžiku, kdy teprve držitelé kupónů přišli na to, že byli okradeni. U mně toto prozření už nastalo. Kdyby byl našivou Wolker, mohl by po Milionáři, který ukradl slunce napsat O faráři, kterému ukradli vánoce. A proč se, milí přátelé, cítím okradený? Protože jako křesťan považuji vánoce za svátky mimořádné intimity. Namísto toho ze všech tlapkačů vyhrávají koledy včetně té neznámější husitské z XV. století Narodil se Kristus Pán, ale proč mi zrovna tuhle má zpívat Iveta Bartošová během nákupu v Tesco? Proč má Ježíšek na billboardech lákajících děti a jejich rodiče do zábavného parku podobu přitroublého spratka, který soudě podle podoby je levobočkem červeného Dědy Clause, který se poprvé objevil ve staré americké reklamě na Coca-colu? Proč je stejné procento lidí, pro které je důležité jít o vánocích na Půlnoční bohoslužbu jako těch, pro které je symbolem vánoc televizní pohádka? Nezlobte se na mě, ale to je jenom střípek z tisíce věcí, které mě dovedly k přesvědčení, že nám křesťanům byly vánoce prostě ukradeny. Zmocnili se jich média, reklamní a marketingoví stratégové, kteří z nich vypreparovali jejich duchovní význam a předhodili je hladovému světu jako lákavou kořist. Přemýšlel jsem dlouho o té neobyčejné krádeži, která mě rok od roku stále víc pobuřuje, přičemž

jsem kvůli ní jako křesťan o to intenzivněji nucen hledat pravý smysl a význam andělského sdělení o tom, že se nám narodil Kristus Pán v městě Davidově. A věřte mi, že zpěvačky – ty s hlasy andělskými i ty s hlasy a tóny přiškrcenými, mi v tom ani za mák nepomohou. Při mém přemýšlení jsem však nemohl nenarazit na skutečnost, která je též historicky prokázána a doložitelná. A sice, že vánoce nebyly ukradeny poprvé. Dnes jsme to my, křesťané, kteří hořekujeme nad tím, že už to není co bývalo, jak málo je těch, kteří dbají na duchovní smysl vánoc jako svátků narození Spasitele. Ale co měli říkat vyznavači boha Slunce, jehož svátek císař Aurelius ve třetím století ustanovil na den 25. prosince, anebo íránského boha Mitry, k jehož počtě se po celém římském impériu konaly mohutné obřady, když přišli křesťané s tím, že NATALIS SOLIS INVICTI - zrození slunce nepřemožitelného, se netýká pohanského božstva, ale Ježíše Krista, který je podle výkladu Malachiášova proroctví sluncem spravedlnosti. Ukradené vánoce: a hned na dvakrát! Nejdřív křesťané pohanům ve století čtvrtém a potom zase pohané křesťanům ve století 20. Jak to bude dál, napadlo mě: kdo komu ukradne vánoce příště? A není to nakonec tak, že i těm, kteří je mají, jsou v posledku vánoce ukradené, protože se většina shoduje na tvrzení, které jde napříč společností křesťanskou i nekřesťanskou: už aby ty vánoce byly za námi? Zaručený recept na to, jak požit klidné vánoce jsem prozatím ani jako farář, ani jako otec od čtyř dětí nenašel. Rady jako nenechat se vyvést z míry okolním běsněním, soustředit se na to krásné, podstatné, být druhému na blízku, udělat si čas na sebe a na druhé, soustředit se na duchovní význam křesťanských vánoc znějí rozumně, ale mnohem hůř se

uvádějí do praxe. A tak nezbyvá, než i ukradeným vánocům navzdory, dál vidět jejich smysl v obdarování. Možná i tato dvojí dějinná krádež patří k máloověřitelným Božím paradoxům, které mě na víře v Ježíše Krista nepřestávají fascinovat. V dvakrát ukradených vánocích, které jsou stále narůstajícímu počtu lidí ukradené, zvěstovat poselství o tom největším obdarování, které kdy člověk dostal: že člověk není od Boha obloupen, ale že Bůh se z lásky k němu člověkem stává. Na vánoční příběh je tak možné nahlížet i z opačného směru, a sice že člověk má možnost svoje lidství povýšit. Že nemusí zůstat u chléva s veškerou jeho tristností, která až dokonce Ježíšův život doprovázela, ale že i chlév může být povýšen na královskou komnatu a stát se předzvěstí budoucího království pokoje.

Krásné vánoce každému z vás a nedejte si je od nikoho ukrást! A jak to myslel Malachiáš s tím sluncem? Poslechněte si to: Ale vám, kdo se bojíte mého jména, vzejde slunce spravedlnosti se zdravím na paprscích!

*Kázání na Půlnoční bohoslužbě 24.12.2009
v Husově sboru ve Vršovicích*

PROGRAM NA PROSINEC

5.12.	neděle	10 hod.	II. neděle adventní	slouží D. Frýdl, káže J. Pešek
5.12.	neděle	17.30	Mikuláš v Divadle MANA - tradiční mikulášská besídka s divadelním představením	v Centru MANA
8.12.	středa	18.30	Koncert pod záštitou starosty MČ Praha 10	ve velkém sále Husova sboru
10.12.	pátek	19 hod.	Astronomie versus astrologie - komponovaný večer s Jiřím Grygarem	v Centru MANA
12.12.	neděle	17 hod.	Slavnost k 80. výročí otevření Husova sboru ve Vršovicích. Slouží patriarcha CČSH Tomáš Butta. Během bohoslužby bude provedena Missa Quinis Vocibus Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdružic v podání souboru Dobrý Večer Quintet	ve velkém sále Husova sboru
16.12.	čtvrtek	20.30 hod.	Rytmy z nitra Afriky - Lucie Kostelecká a M.A.T. Band hrají písně inspirované Afrikou. Během vystoupení bude prezentován projekt Afrika Africe.	ve velkém sále Husova sboru
17.12.	pátek	16.30 hod.	schůze Rady starších	v sákrstii
19.12.	neděle	8.30 hod.	sborová snídane	v horní místnosti

PROGRAM NA PROSINEC

19.12.	neděle	10 hod.	IV. adventní bohoslužba	slouží D. Frýdl
22.12.	středa	19.30 hod.	Jazzové vánoce - tradiční vánoční jazzový koncert	ve velkém sále Husova sboru
24.12.	pátek	23 hod.	Půlnoční bohoslužba se zpěvem koled	ve velkém sále Husova sboru
25.12.	sobota	10 hod.	Hod Boží vánoční	slouží D. Frýdl, káže A. Frýdlová
26.12.	neděle	10 hod.	Svátek mučedníka Štěpána	slouží L. Volkman
31.12.	pátek	17 hod.	Pobožnost Děkuvzdání za uplynulý rok	slouží vikářka LECAV E. Heczková

V programu na prosinec jsou uvedeny vybrané akce. Podrobný program naleznete na adresách www.divadlomana.cz, www.husuvsbor.cz a v pražských kulturních přehledech.

Děkujeme všem návštěvníkům Centra MANA za jejich účast na našich programech v tomto roce. Za dramaturgickou radu Vršovického divadla MANA, občanské sdružení Centrum MANA a vedení Husova sboru vám přeji požehnaný advent, pokojné a klidné svátky vánoční a úspěšný vstup do příštího roku, ve kterém i nadále budeme pro vás a vaše blízké připravovat zajímavé pořady a setkání v našem divadle.

Jiřina Hůlková - dramaturgie a produkce Husova sboru

KONTAKT

Moskevská 34/967
101 00 Praha 10-Vršovice
e-mail: info@husuvsbor.cz
www.husuvsbor.cz
e-mail faráře: david.frydl@tiscali.cz

tel.: 271724317 (Farní kancelář)
271726461 byt faráře
731100059 mobil faráře
www.divadlomana.cz

ZAMYŠLENÍ NAD VRŠOVICKÝM HLASATELEM

Chválila jsem bratru faráři náš časopis, líčil jsem, jak ráda jej čtu a on mi řekl: „Tak o tom něco napište!“ Tím mě umlčel, ale zároveň mi nasadil brouka do hlavy. Následující řádky jsou toho výsledkem.

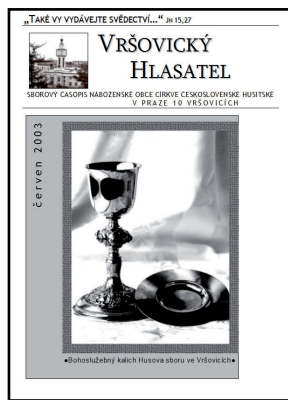
Náš sborový časopis, který vychází měsíčně, nám podává informace o životě naší obce i úvahy o tom, kam směřujeme a kam bychom chtěli dojít. Těším se na každé nové číslo. Přečtu si jej nejprve od první do poslední stránky, zamýšlím se nad jednotlivými články a pak se k nim znovu vrátím. Z každého článku mě něco zvláště osloví a pokládám to za důležité pro můj život. Zjišťuji, že všechny události života, poměřeny myšlenkami, které mě při čtení napadají, se zdají složité, nebo vlastně jednoduché? Odpověď na tuto otázku si musí najít každý z nás sám.

Abych tomu svému povídání dala nějaký řád, vybrala jsem si listopadové číslo časopisu. Hned na počátku mě zaujala úvaha o naší duchovní cestě, o tom, že víra je setkáním se s Kristem a z Boží milosti budou snad touto vírou osloveny i příští generace.

Další dva příspěvky jsou věnovány úvahám o naší liturgii. Že má naše církve svou liturgii, což není u všech církví samozřejmostí, je zásluhou dr. Karla Farského, který ji dal pevný řád a schopnost překonat nejrůznější teologické zmatky doby.

V otištěném kázání z neděle 31.10. mě oslovila výzva začít dělat něco jinak, ustát dané nároky na náš čas, abychom se mohli stát svobodnými lidmi a setkat se s Kristem.

Článek o modlitebním životě nás seznamuje s přímluvnou modlitbou. Připomíná, že přímluvná modlitba je očistnou lázní, kterou by měl věřící denně podstoupit. Odmítnout přímluvu svému bližnímu znamená odmítnout mu křesťanskou službu v plném smyslu těch slov. Z otištěné modlitby mě nejvíce oslovila její první věta: „Bože, dej at' se mé myšlenky shromáždí u Tebe.“

Při čtení zpráv o činnosti rady starších si uvědomuji, jak někteří členové naší obce pro ni obětavě pracují, tolik jí věnují svého času a jak bychom se mohli zapojit i my ostatní. Ale to už by byl námět na další zamyšlení.

To je, stručně napsáno, jen to první, co mě při čtení časopisu napadlo, ale zdaleka to není všechno. Ony ty myšlenky navazují na další a další, které jdou více do šíře i hloubky a někdy je jen těžko odívám do slov. Prostě je jen vnitřně prožívám a ony obohacují můj život s přívadějí mne víc k Bohu.

Za to všechno jsem našemu časopisu vděčná, a přeji jak jeho šéfredaktoru – bratru faráři, tak i jeho čtenářům hodně podnětných myšlenek.

Obálka prvního čísla Vršovického Hlasatele z roku 2003

Milada Janatová

Rada starších je správní a výkonný orgán, který spolu s farářem řídí chod náboženské obce. Je tvořená laiky, virilními členy jsou všichni duchovní ustanovení v náboženské obci. Rada starších Náboženské obce CČSH v Praze Vršovických pracuje v současnosti v tomto složení:

Kamila Kopčilová (1957) - předsedkyně	Daniel Čáp (1942) - technický poradce
Jan M. Kubín (1963) – finanční zpravodaj	David Frydl (1974) – farář
Bohuslava Marková (1947)	Oldřich Nováček (1972)
Miroslava Pražáková (1942)	

ZÁVĚRY ZE SCHŮZE RADY STARŠÍCH 19. 11. 2010

Bratr farář informoval o pokračování produkční práce pana E. Tomase. Probíhá budování kanceláře pro jeho činnost. Úpravy se uskutečňují na náklady p. Tomase jak bylo dohodnuto. Už je zaveden třífázový proud jako stavební přípojka a instalován samostatný měřič. Probíhá připojení vody a topení a další práce. Bratr David připomenul, že pan Tomas vzhledem k výdajům na rekonstrukci má nyní na základě rozhodnutí RS odpuštěnu platbu z výnosu produkcí v prostoru hlavního sálu divadla. V otázce platby za nájem br. Čáp navrhl, aby se nájemné řešilo až příští rok po vypřesnění stávající smlouvy o spolupráci. Br. Nováček upozorňuje, aby vše bylo projednáno včas, proto bude pan Tomas pozván na příští jednání RS.

Bratr farář informoval RS, že na základě iniciativy p. Tomase podal i v tomto roce na Magistrát hl. m. Prahy žádost o grant na stavební úpravy na budově s ohledem na znovuzprovoznění divadelního sálu. Grant je vyčíslen na 12 milionů Kč. Dále sdělil, že proběhla kontrola plnění čerpání grantů na kulturní pořady ze strany Magistrátu s kladným hodnocením.

V další části schůze upozornil bratr farář, že firma Kittel nereagovala zatím na naši reklamaci ohledně špatně odvedené práce. Bratr Čáp navrhl napsat p. Kittlovi druhou výzvu. RS trvá na rozhodnutí vyčkat v této věci do konce roku.

Bratr farář připomenul, že se blíží konec funkčního období pro většinu členů RS. Vyzval členy, aby každý zvážil svoji účast v Radě starších a do příští schůze se vyjádřil, zda bude ochoten pokračovat i v příštím funkčním období. Bratr Čáp již nyní sdělil, že kvůli svému zdravotnímu stavu chce práci v RS na jaře ukončit. Rada starších v této souvislosti odhlasovala ukončení členství sestry J. Srbové v RS z důvodu dlouhodobé neúčasti (nemoc).

Bratr Nováček vznesl dotaz k výstavě o CČSH, která je nyní instalována v prostorách našeho sboru. Bratr David odpověděl, že výstava je nám zapůjčena Ústřední radou CČSH na dobu nejméně do 5. ledna 2011, kdy se u nás uskuteční ekumenické shromáždění pořádané ERC.

Dále bratr farář upozornil, že 12.12. 2010 se bude konat bohoslužba k 80. výročí našeho sboru. Bohoslužba bude od 17. hod. a bude jí sloužit bratr patriarcha. Pak bude následovat krátké posezení v Maně. Dne 10.12. se uskuteční v rámci komponovaných večerů v Maně pořad „Astronomie versus astrologie“. Přednášet bude RNDr. Jiří Grygar.

Ze závěrů rady starších vybral: David Frydl.

Úplné znění všech projednaných bodů je k dispozici v kanceláři farního úřadu.

KOMPOUNOVANÝ VEČER

V úterý 23. listopadu se konal další z dílů oblíbeného cyklu komponovaných večerů. Tentokrát s poněkud nezvyklým názvem *Ta tichá ves jménem Lidice*. Autoři večera se inspirovali jménem vůbec prvního braného filmu, který byl natočen o lidické tragédii ještě za II. světové války v Anglii. Film, který byl natáčen v haviřské vesnici ve Wellsu nesl název *Tichá ves*. Stal se světu mocným mementem důležitým pro pokračování v boji proti nacistickému zlu. O více než 60 let později zpracovávají film s též tematikou čeští autoři. Podle scénáře Zdeňka Mahlera a v režii Petra Nikolaeva vzniká film *Lidice*. S tvůrci připravovaného českého filmu byl tento pořad, který doplnil i jeden z autorů budby k filmu - zpěvák původem z Velké Británie James Harries, který divákům představil píseň složenou a nazpívanou pro tento film. Br. farář jako vždy doplnil večer duchovní úvabou.

TA TICHÁ VES JMÉNEM LIDICE

Mezi uvězněnými muži, kteří ve sklepení Horákova statku čekali na popravu byl i lidický kněz Josef Štemberka. O jeho roli v lidické tragédii vypověděla po válce farní hospodyně Antonie Škrdllová. Po celou dobu osudné noci z 9. na 10. června 1942 si tento kněz i navzdory svému věku, kdy již překročil sedmdesátku, dokázal zachovat rozvahu a svoji spjatost s farní komunitou dovršil tím, že odmítl možnost

jakoby duchovní vy-

Kdyby této nabíd-

lidická tragédie

nad patnáct let:

jehož příběh

Mahlera zpra-

laevův film,

berku - lidic-

Historie však

třebaže promyš-

ních dějů, ke

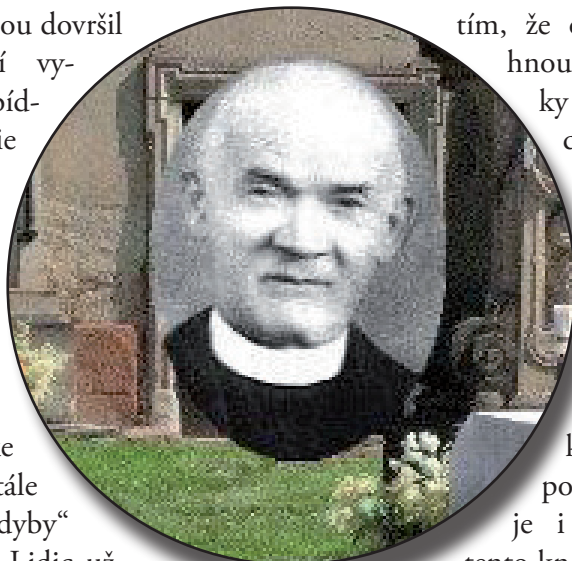
„kdyby“ je stále

z takových „kdyby“

v době zničení Lidic už

neměl, neboť se chystal odejít

ve Východních Čechách, odkud pocházel. Odchod si naplánoval na květen a jenom proto, že jeho nástupce požádal o několikadenní odklad, v Lidicích zůstal. Takových osudových „kdyby“ však lze v každé události najít nespočet. Nicméně v zachycení událostí je úkolem historiků držet se doložených faktů. Věci nad

jejich rámeč mohou domýšlet spisovatelé, básníci, scenáristé či režiséři. Fakta v případě faráře Štemberky představují jeho slova, postoje a chování dosvědčená jen do chvíle, kdy je spolu s ostatními odveden do sklepení Horákova statku. Svědectví o tom, co se dělo dál z pochopitelných důvodů chybí. Zůstává pouze ironická poznámka jednoho z německých aktérů lidického masakru - šéfa kladenského SD, který úlohu kněze popsals takto: „Ten farář to dělal dobře. Svými modlitbami a žehnáním dosáhl, že ti lidé šli na popravu jako ovce.“ Usuzuje se, že i z těchto důvodů vybrali vrahové v Lidicích kněze na smrt jako jednoho z posledních. Popis vnitřního zápasu kněze, průběh posledních hodin a minut jeho pastorače je nám tedy neznámý. Překvapivě to však v dokreslení role, kterou Štemberka v událostech sehrál, nevádí - to nejpodstatnější totiž bylo řečeno jeho postojem do chvíle, kdy jako jeden ze 173 mužů klesá k zemi s vícečetnými průstřely hrudi a lebky. Nevím, zdali se dochovala některá ze Štemberkových kázání, která měl v lidickém kostele. To poslední u zdi Horákova statku se odehrálo beze slov. Básník, popisující zápas jiného kněze mučedníka - Maxmiliána Kolbeho, který v osvětimském pekle zástupně sám sebe vybral na smrt, aby zachránil život spoluvězně - otce čtyř dětí, to vyjádřil takto: „...tys pohotově vzal na sebe kříž...a začal mlčky kázat evangelium služby a oběti.“

Tváří v tvář tragédiím lidického či osvětimského rozměru Bůh usedá v očích soudícího lidu na lavici obžalovaných. Kde byl? Proč se to stalo? Proč nezasáhl? Ta otázka, která se jako červená nit táhne prakticky celými dějinami spásy, tak jak o ní vypovídají náboženství křesťanů i židů, zůstává na jedné straně bez odpovědi, navzdory četným advokátům obžalovaného Boha, kteří na jeho obranu sepisují tlustospisy, anebo vypovídají lidé typu polského kněze Kolbeho a jeho českého protějšku Josefa Štemberky. Tyto odpovědi se nedochovaly v podobě řečených, napsaných či vytištěných slov, nýbrž skrze konkrétní činy, které tito lidé vykonali. Není totiž jiná odpověď po smyslu utrpení, nežli mlčení, které následovalo po Kristově výkřiku na kříži: Eli, eli lema sabachtani - Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil? anebo ta, kterou svým životním postojem dosvědčují ti, kteří bolest druhých pochopili jako bolest vlastní a svými životními postoji se jí snaží s druhými spolunést, sdílet či v rámci možností ulehčit. Když ulehčení možné není, zbývá poslední: postavit se do řady s těmi, kteří trpí. Vzít na sebe svůj kříž, nesnažit se před ním utéci, ale přijmout ho s pokorou, že i kříž může být řešením, že i kříž může být východiskem. Ti, kteří věří, nemají ve chvílích bolesti a v čase smutku za úkol Boha obhajovat, snažit se vysvětlovat, jak něco takového mohl dopustit. Buď věříme, anebo nevěříme. Víra však nabá-

KOMPONOVANÝ VEČER

dá k spoluúčasti, nepodává vysvětlení a zaručené návody pro přítomnost ani budoucnost. Naopak, je plná pochybností, nezodpovězených otázek, a přesto jsem o ní přesvědčen, že je onou hlubinou bezpečí, přístavem, útočištěm a pevnou tvrzí. Tajemnou mocí, za kterou ji označil jiný křesťanský mučedník II. světové války, německý evangelický teolog Dietrich Bonhoeffer, když v čekání na smrt a v jistotě brzkého konce v Hitlerově žaláři básnil o víře jako o tajemné moci, která člověka tiše obestírá.

Někdy označují lidé veliké utrpení za ďábelské. V případě Lidice je to jedna samostatná kapitola, která události z roku 1942 spojuje s dávnými kultury pohan-ských svatyní, které údajně na místě dnešních Lidic stávaly. Já osobně se stavím zdrženlivě k přílišné personifikaci ďábla jako hybatele a působilce neštěstí, která se hrnou na lidské hlavy, i když jsem přesvědčen, že podobu Božího protivníka zahlédáme v šerosvitu televizních obrazovek, mihotavém chvění monitorů, stéká na nás denně ze stránek novin a časopisů. Má však podobu člověka, lidí z masa a kostí stejných jako jsme my. Vždyť členy popravčích komand - včetně toho lidického, byli přeci docela „obyčejní“ lidé, tátové od rodin a sousedé, které denně potkáváme na ulici. Ďábel okupuje prostor, z něhož jsme vytlačili Boha. Kde není Bůh, nastupuje jeho protivník, otevírá se prostor démonským

silám a mocnostem, které nás lehce přesvědčí, že Boha není, a je jen člověk sám sobě nebo druhým lidem bohem bez Boha. Zmíněný Bonhoeffer zakončuje svoji báseň, která je zároveň modlitbou, takto:

Máš-li však pro nás hořký kalich strastí,
jež trpce přetékaají přes kraje,
my přijme jej, nechceme se třásti,
vždyť s námi tvoje dobrá ruka je.

David Frýdl

ROZHOVOR SE ZDENĚKEM MAHLEREM - AUTOREM SCÉNÁŘE K FILMU LIDICE I. část

V červenci se podle vašeho scénáře začal natáčet film Lidice.

Kolem toho tématu jsem se motal už dávno, před nějakými padesáti lety. To jsme s Milošem Formanem ještě oba bydleli na Kampě a uvažovali jsme o tom, jak by se dalo filmově uchopit. V rámci předběžných studií jsem začal objíždět obce kolem Lidic a sbírat poznatky, abych se pak na místě už ptal zasvěceně. Novým Lidicím tehdy vládla jistá soudružka Leflerová, mimo jiné členka ÚV KSČ. Když se dozvěděla, že tam slídím, tak mi vzkázala, že mě varuje. Zřejmě tušila, že přijdu i na věci, které byly mimo oficiální obraz.

Dosavadní geneze lidické apokalypsy byla spojena s tím, že existoval proutník, který chtěl dobýt jednu dívku, a tak se vydával za významného ilegalistu, což tedy zabralo. A potom v dopise, kterým se vyhlávil z onoho vztahu, který poslal své milé po atentátu na Heydricha a který se dostal do rukou gestapa, napsal něco, co se stalo spouštěcím mechanismem pro útok na Lidice. Ale já jsem narazil na spoustu dalších detailů. Jako třeba, že mezi popravenými byl člověk, který se do Lidic nastěhoval den předtím, když nastoupil jako čeledín v jednom tamním statku: Jmenoval se Vasil Generalov a byl to Rusín. Nebo že mezi oběťmi byl i Němec, zaměstnanec německé redakce ČTK, který žil v Lidicích.

A zjistil jsem i to, že žije lidický občan, o kterém se nemá vědět. To byl František Saidl. Když jsem uslyšel, že on v afektu, ve rvačce, vlastně nechtě, zabil svého syna, tak mě napadlo, že se mi otevírá neobvyklý úhel pohledu na celou událost. Byl tu člověk, který tím, že zabil, vyhnul se smrti - a o celém neštěstí se dokonce do svého propuštění ani nedozvěděl.

To bylo možné?

Byl zavřený na Pankráci a spoluvězni mu to neřekli. On při tom přišel o další dva syny, o ženu, o domov, o kamarády... A když ho na Vánoce 1942 pustili na svobodu, tak se vracel do Lidic rozhořčený, že s ním rodina i přátelé přerušili styk. Vracel se vlastně s úmyslem jenom „prásknout dveřmi“. V Makotřasech se zastavil v hospodě, dal si panáka a pak se vy-

dal švestkovou alejí k Lidicím... Trochu ho udivilo, že cesta není projetá ani prošlapaná, ale pořád nic netušil. A když přešel úbočí, tak najednou zjistil, že dole není vesnice, ale jen zasněžená pláň... Z té roviny trčelo jen několik stromů. Mezi nimi i ořech z cípu jeho zahrady, který Saidl poznal. Nechápal stále, co se stalo, ale odkrokoval si od toho ořechu vzdálenost - jak si pamatoval, kde měl být jeho dům - a vyhrabal práh... Pak se po paměti, po čtyřech prohrabal do kuchyně a našel tam prošlápnutý cedník... To byl jeho Štědrý večer.

V naprostém zmatku se rozběhl do blízkého Buštěhradu, za vesnickým doktorem Jeřábkem, od kterého teprve vyslechl, co se událo. Ještě téže noci dorazil do Kladna, na gestapo a dožadoval se přijetí u velitele. I když gestapákům takříkajíc rušil vánoční pohodu, Wiesmann ho přijal. Dokonce mu prý nabídl sklenku šampusu a nějaký zákusek, a ptal se, o co jde. Já jsem z Lidic, řekl Saidl. Jak to? No, já jsem zabil syna, a tak jsem přežil. A co jako ode mne chcete? No, když jste zastřelili všechny chlapy, tak já teď přece nemůžu... Ale pod jakou záminkou bych já vás teď střílel? A Saidl mu povídá: Tak třeba proto, že souhlasím s atentátem na Heydricha... Ale to už není trestné, opáčil Wiesmann a napsal mu přihlašovací lístek: Bydliště vy už si najdete. A vyhodil ho, zlomeného, do božíhodového rána. Muže, který si přišel říct o smrt.

Líčíte tak podrobně a sugestivně, že vám to musel vyprávět sám Saidl...

Ano, začátkem šedesátých let jsem se s ním sešel. Ve Stehelčevsi, nedaleko od Lidic, kde si našel družku a práci v pivovaru. Zemřel o několik let později, když šlapal na kole do práce, v kopci dostal infarkt. Ohledával ho doktor Jeřábek, tak jako o čtvrt století dřív jeho zabitého syna...

V archivu na Pankráci se mi podařilo získat spis Saidlova případu. Takže jsem to měl před setkáním naštudované. Zajímavé je třeba už datování - to rodinné neštěstí se odehrálo na Vánoce 1938, nedlouho po Mnichovu. A proces se konal v březnu 1939. Když byl vynášen rozsudek, akorát přijeli. Dostal čtyři roky. Za „zabití prosté“, paragraf 4.

Při studiu spisu jsem zjistil také to, že Saidlovi někdo, snad spoluvězni, poradil, že po dvou třetinách trestu, když má bezúhonné chování - a to on měl, mimochodem, dělal v pankrácké tiskárně - tak může požádat o prominutí zbytku. On tu žádost, pochopitelně německy sepsanou, podal. Überwachungsamt, který žádost posuzoval, ovšem dospěl k závěru, že krátkost dosavadního trestu nezaručuje nápravu odsouzeného. Svůj verdikt, kterým vlastně zachránil Seidlovi život, poslal ten úřad na adresu obecního úřadu v Lidicích.

V Lidicích byla nějaká Maštálřová, která chodila pro poštu na Buštěhrad. S brašnou, v níž nosila i peníze a další posílané věci. A s tou brašnou - a s tím úředním rozhodnutím ve věci Saidlovy žádosti - se vrátila zrovna do obklíčených Lidic. A když pak byly ženy shromáždovány ve škole a při vstupu musely do koše odkládat své cennosti, tak ta Maštálřová odmítla vydat obsah brašny s tím, že to nejsou její peníze. Němci nad tím z nějakého, dost nepochopitelného důvodu mávli rukou, takže ona s tou brašnou dojela až do Ravensbrücku. A když si pak lidické ženy na baráku číslo 11 četly ty nedoručené dopisy, dozvěděly se

mimo jiné, že Saidlovi byla zamítnuta žádost o milost: Dobře mu tak, bestii! Některé lidické ženy proti němu při procesu v devětatřicátém svědčily. Saidlova žena, Anežka, byla chromá, revmaticky nehybná. A on si občas našel nějakou ženskou... Když soudce vyhlásil rozsudek, tak Saidl se v soudní síni obrátil k těm svědkyním, sousedkám, a zařval na ně: Počkejte, vy mrchy, s vámi si to ještě vyřídím! Když se pak některé lidické ženy vrátily z koncentráky, tak si i tohle pamatovaly...

O Šimovi, jak jste hlavní postavu ve scénáři nazval, lze mluvit jako o hrdinovi filmu. Ale kam byste zařadil Saidla?

On je slitinou viníka, oběti - a možná, v jistém smyslu, i hrdiny. Samozřejmě, že se dostal do maléru svou vinou. Ale nejen svou. Osudného večera se vrátil ze šichty domů a položil na stůl stovku. Anežka, jeho žena, to komentovala slovy: Zanechal všechno u té kurvy... A Saidl opáčil: Co je k večeri? Žena odsekla: Běž si za ní. A Eda, syn, který u toho byl a stál při mámě, si něco přisadil. Otec sáhl na plotnu - studená - a opakoval: Ptal jsem se na večeri - co dostanu k jídlu?! Vtom Eda vyskočil, popadl jednu z matčiných holí a o tátu ji přerazil... Otec vzkypěl a sáhl po noži, který ležel na stole. Syn, valcír po tátovi, se na něj vrhl a zezadu ho rukama obemkl. Otec, vzteky už bez sebe, se ale dokázal nožem ohnat. Bodl třikrát, dozadu, naslepo. Jedna rána zasáhla srdce... Z vedlejší místnosti na to koukal druhý syn, Karel, student, na kterého byl táta Saidl velice pyšný. Otec se obořil na matku: To je tvoje vina, tys ho proti mně věčně štvála! A odešel na Bušetěhrad, na četnickou stanici, kde se udal. Zajímavé je, že jsem ve spise našel řadu fotografií z místa činu, ale fotografie vraha se nedochovala.

Jak na vás Saidl při setkání působil?

...Duše v kleci... Po válce si na něj lidi pořád ukazovali: To je ten vrah z Lidic! A on se kvůli tomu znovu a znovu rval. Když ho Wiesmann na Vánoce 1942 vyhodil z kladenského gestapa, tak on, protože cítil výčitky, začal se pokoušet o nějaké sabotáže. Kopal třeba jámy pro telegrafní sloupky a přitom poškodil vedení. Gestapo šlo najisto a Wiesman mu řekl: Saidl, nechte toho, nebo vám nechám ten domek v Lidicích postavit!

Byl to nešťastník a vzbuzuje u mě i úcast. Každý jsme něčím vinen a ty viny často přinášejí nepředvídatelné následky... On se dopustil zločinu - a odseděl si za něj trest. Ale vlastně byl odsouzen na doživotí; ten skutek ho do smrti pronásledoval. Navíc se z vězení vrátil do skutečnosti, ve které neměl existovat. Byl zaživa mrtvý. Po válce by se byl do Lidic rád vrátil, do čísla 56. Ale nesměl.

pokračování příště

Zdeněk Mahler (1928). Napsali o něm: „Když se spisovatel, scenárista, ale také charismatický televizní průvodce Zdeněk Mahler dá do vyprávění, strhne svou poutavou přesvědčivostí snad pokaždé takřka všechny posluchače. Ke cti mu slouží, že si vybírá potřebná, ale vůbec ne lehká témata: osudy T. G. Masaryka, Antonína Dvořáka, ale také Katedrály sv. Víta na Pražském hradě. Vedle těchto televizních cyklů má však za sebou coby scenárista i nečekaně pestrou škálu výrazných filmů: Svatbu jako řemen, Amadea, Božskou Emu. A k tomu ještě celoživotní fascinaci hudbou.“

Listopad 1995

Musím si vychutnat psaní dopisů, neboť možná za pár let... Hodně lidí tu dnes používá email: je to psaní přes počítač. Píšete dopis a on okamžitě vyjede na druhé straně u adresáta. Další krok k urychlení práce, ušetření času. Je to věc paradoxu, ale v době, kdy většina věcí šetří čas, se nám času zoufale nedostává. Člověk by mýsl, že lidé ho budou mít kvanta, na rozdávání, ale opak je pravdou. Absolutní ztráta času v našem životě. Možná, až začneme čas méně šetřit, a více jej utrácet, vrátí se do našeho života opět hodnoty, které v něm postrádáme. Hodně si to zde uvědomuji. Protože jsem povolána k tomu mít čas, dostala-li jsem ho jako Boží dar, musím z něj umět rozdávat svým bližním.

Další z věcí, kterou si zde uvědomuji je, jak málo umím naslouchat. Nemyslet na to, co řeknu já, jak budu reagovat, ale „vyrušit se“ a stát se branou, jíž se oba dva v rozhovoru dostávají do nových objevovaných končin. Společně objevovaných, neboť to, že někomu nasloucháme neobohacuje, myslím, jenom mě, ale i toho, komu naslouchám a mnohdy daleko víc než moje vlastní reakce...

Ještě se s vámi chci na závěr podělit o jeden krásný zážitek. Víte, jak mám moc ráda jablka a my jsme nedávno při pobožnosti četli žalm 17., verš 8. v angličtině: Keep me as the apple of your eye (doslova: ochraňuj mě jako jablko svého oka - angl. fráze). V češtině takovou frázi nemáme. Žalmista se modlí: ochraňuj mě jako zřítelnicí svého oka. Byla jsem tím slovem nadšena a kdykoliv jím jablka, vzpomenu si na tento žalm. Jednadvacet let jsem na něj musela čekat, tak si ho nyní vychutnávám - doslova.

Vaše Adela

Vršovický Hlasatel – časopis Náboženské obce Církve čs. husitské v Praze Vršovících. Vydává Husův sbor Praha 10 - Vršovice. Vedoucí redaktor David Frýdl. Redakční rada: David Frýdl, Miroslav Svoboda. Příspěvky zasílejte poštou na adresu Husova sboru, Moskevská 34, Praha 10, 101 00 nebo elektronicky: info@husuvsbor.cz. Neprodejné – pro vnitřní potřebu církve. Vychází jednou měsíčně. K dostání na Farní úřadě. Cena dobrovolná, náklady na jeden výtisk 10 Kč.